

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 17.

V Ljubljani, 20. junija 1898.

Letnik IV.

Državni zbor spi.

Dné 14. t. m. bi se bili imeli zopet zbrati državni poslanci. Toda vlada je sklenila drugače. Prazne slame je že dovolj premlatene; za drugo delo pa zbor sploh ni sposoben; tako si je mislila in je odložila državni zbor. S tem pa ni nič pomaganega. Če ta državni zbor sedaj ni za nobeno rabo, ne bo čez nekaj mesecev boljši. Vlada ga skorej gotovo zavoljo tega ni takoj razpustila, ker noče ob jubilejnem letu vzbujati ljudstva. A ne motimo se, če rečemo, da so sedanjemu zboru urice stete in da bo začetkom prihodnjega leta razpuščen.

Ob sklepu so se posamne stranke posvetovale in so izdale vsaka svoj oklic. Na desnici zbrani klubi so v jedrnatih izjavi dokazali, da je zbornični neplodnosti vzrok samo nestrpnost opozicija. Desnica je vse storila, kar bi moglo ublažiti nasprotja: vdala se je z ozirom na predsedstvo, ni zahtevala za razgrajanje ostrejših določil, ni se protivila dnevnemu redu, ni kratila debate; kratka bila je požrtvovalno potrpežljiva, samo da bi prišla zbornica do potrebnega in ljudstvu koristnega dela. A vse je bilo zastonj. Leвица je torej odgovorna za vse žalostne posledice.

Nemški klubi so pa vsi v svojih izjavah zahtevali, da se morajo jezikovne naredbe odpraviti in da preje ne bo miru. — Socijalni demokratje so tudi izdali svoj oklic na svoje volilce. Strašno mogočno govoré v njem, kot bi bili pravi gospodarji celega sveta.

Svoje nasprotnike imenujejo naravnost »nasprotnike ljudstva.« Po stari navadi govoré o privilegiranih stanovih plem-

stva, duhovstva in meščanstva (des Adels, der Pfaffheit (!) und der Bourgeoisie) in nazadnje zahtevajo splošno, jednako indirektno volilno pravico.

V tem oziru soglašamo tudi mi z njimi. Tudi mi sodimo, da je zadnji čas, da se apelira na ljudstvo. Zbornica, ki je tako sestavljena, da ima n. pr. Treuinfels 12 volilcev, zastopnik kranjske pste skupine, ki ima največ volilcev, pa 102.830 polnoletnih mož med svojimi zastopanci, ne more priti nikamor. Zato sodimo tudi mi, naj se razpusti sedanji zbor in naj se po cesarski naredbi uvede splošna in jednaka volilna pravica. Dobro vemo, da so s takimi volitvami združene mnoge nepravilnosti, toda po našem mnenju je samo po ti poti mogoče dobiti za delo sposobno zbornico. V boju, ki bi se vnel pri teh volitvah, bi se kmalu ločili stranki v ljudsko krščansko in v vsaj navidezno ljudsko — protikrščansko. Prepričani smo, pa da bi krščansko načelo sijajno zmagalo. V ožjem svojem okrožju pa sodimo, da bi samo po ti poti, ko bi prišlo ljudstvo do političke veljave, bilo mogoče priboriti proletarskemu slovenskemu narodu pravične razmere. Zato naj le spi državni zbor, od katerega nismo nikoli nič pričakovali; ni ga več vredno buditi. Spi naj brez prenehanja! Na njegovem mestu naj se pa vzbudi zbornica, ki bo v znamenju skrbi za ljudstvo rojena delovala tudi za ljudstvo!

Fotografija avstrijskih rudečih bratcev z linškega strankarskega shoda.

Letos o binkošnih so se sešli socijalni demokratje v Lincu. Bilo je 134 zastopnikov

nemških sodrugov, ki imajo sedaj 21 političkih listov in so nabrali v lanskem letu 11.767 gl. 68½ kr. Iz raznih poročil posnemamo te-le zanimivosti.

1. Strankarski tajnik Šumajer (Schuhmeier) je trdil, da mora vsako stavko dovoliti strankarsko vodstvo, sicer ne dobodo delavci nobene podpore. Lepa komanda! Mož je tudi brez sramu predlagal, da se mora nastaviti in plačati strankarski tajnik, ki se bo samo s tem pečal. Stotaki, ki jih sedaj vleče, so mu torej premalo.

2. Dr. Ellenbogen je javkal, da se premalo denarja nabere. Sklenilo se je, da mora odslej vsak sodrug na mesec plačevati po 1 kr. davka za strankarsko vodstvo. Torej le segajte globoko v žepe, sodrugi, sicer vas dr. Adler ne bo imel rad.

3. Šumajer in Adler sta se skregala. Prvi je trdil, da je ženska organizacija zato težka, ker oženjeni sodrugi po pravici ne pusté svojim ženam, da bi se vlačile po svojih potih in shodih, ker jih potrebujejo doma. Dr. Adler je pa dejal, da je to malo meščanska, filisterska, reakcijska misel in da se mora žena najpreje osvoboditi domače sužnosti. Veseli nas, da je prišel pri Adlerju tudi Šumajer med reakcije.

4. Dr. Adler je naravnost hvalil Thuna in že naprej povedal, da so se socijalni demokratje z vlado nekako pobotali. Dobro so ga podajali nekateri sodrugi, da je njegova »Arbeiterzeitung« slaba in vzlasti, da strankarsko vodstvo nič ne stori v gospodarskem oziru za zboljšanje delavcev. Dr. Adler se je seveda branil; pri tem je izrekel zanimivi stavek, da namreč strankarsko vodstvo ne more začeti nobene posebne

LISTEK.

Lovski tat.

(Po V. Kosmaku.)
(Konec.)

Na nasprotni strani drage ali loke je nekaj zasumelo. Ropè pogleda varno in vidi srno z dvema mladičema, ki je boječe gledala krog sebe in vohala, če ni morda kje v bližini kak sovražnik. Ropè pomeri, zabliska se in strel odmeva po gozdni tišini. Srna pade, ostane in se prevrne zopet na tla. »Dobro!« zamrmra Ropè in gre k nji. Mladiča sta prestrašena zbežala od starke, ki je stresavala v smrtnem boju. Ropè stopi srni na vrat, prime jo za rep in vleče v goščo. Tu začne na novo nabijati puško — a zdajci zasumi vejevje za njegovim hrbtom in nekdo ga zagrabi z močnima rokama za vrat in zavpije nad njim: »Kaj delaš, ničvrednež!«

Toda Ropè se mu hitro iztrga, se obrne in zgrabi svojega napadovalca za prsa ter ga vrže na tla. Poklekne nanj ter začne s puško nabijati po njem. Lovec, ta je namreč zasledoval Ropeta, je držal v desnici dvocevko, z levico pa se je branil, da ga ni udaril Ropè po glavi, — s telesom pa se ni mogel prav nič ganiti. Nobeden ni spregovoril besedice, čuli so se le udarci in hropenje obeh nasprotnikov. Lovec že ni več čutil udarcev, kri mu je tekla iz rok — videl je že smrt pred očmi. In v tem smrtnem strahu zbere še enkrat vse svoje moči in se nekoliko strese. Ropetu spodrsne koleno, lovec si oprostí desnico in strelje zopet odmeval po tistem gozdu.

Ropè zaječi in pravi: »Dosti imam!« Lovec skoči po koncu, nameri z nova na nasprotnika rekoč: »Ali imaš sedaj dovolj? Poberi se, ničvrednež, ako ne, ti še lahko z jedno posvetim!«

Ropè pobere puško in se zgubi v gošči. Brzi korakov je hitel na ono stran, kjer

teče potok. Dospel k vodi, se sleče in skoči v vodo. Nekaj časa se valja lovski tat po vodi in ječi od bolečin. Kmalu pa pride iz vode, se obleče in napoti počasnih korakov domov. Tresel se je po vsem životu in noge so se mu šibile. Mesec je stal že visoko, petelini so peli in hladen veter je pihljal ob vodi. Domov prišedši se nasloni navrata in potrka. Žena mu molče odpre. Tudi on molči in gre v sobo, obesi puško na žebelj, vzame steklenico žganja in pije v prav dolgih požirkih. Nato se vleže v posteljo in odene s kožuhom. V sobi je bilo vse mirno, — otroci so dihali, ura je udarjala jednako merno, mesec je svetil skozi okno, da se je videla senca od mize in stolov.

Ropè je jel skripati z zobmi: »Da sem moral to stakniti — no, le čakaj!«

Žena je molčala.

Čez nekaj časa pa se začne Ropè premetavati po postelji in zdihovati. Žena vpraša prestrašena: »Kaj ti je?«

akcije, predno ni pri delavcih vcepljeno potrebno sovražstvo do tiste stvari, proti kateri se gre. Torej vse se zida pri socialnih demokratih na sovražstvo!

5. Splošno se je povdarjalo, da se morajo socialni demokratje najbolj boriti proti krščanskemu socialstvu. Pernerstorfer je naravnost rekel, zakaj. Dejal je namreč: Mi smo sovražniki vsake avtoritete, mi zanikavamo vsako versko resnico in jo pobijamo. Proti klerikalizmu t. j. proti katoliški veri so se izustile te-le besede: »Da se klerikalstvo konečno zajezi, je treba že vendar krepko delovati in če že potrebuje kak sodrug od kakega črnuha ceremonije in miganje z rokami, naj si rajše vzame piškroveza, ki je tudi črn, pa veliko manj stane in je celo dostojnejši.«

6. Dr. Pernerstorfer je med ploskanjem mnogih sodrugov zagovarjal nemški nacionalizem pri socialnih demokratih, češ da sta bila tudi Marks in Engels nemška moza.

7. Šumajer je dejal, da socialna demokracija ni za kmete. Mora že vedeti, zakaj ne. Treba je pa na kmete pošiljati dobre govornike in poročevalce, ker velikrat ni tako lahko vstaviti se kakemu kapelanu ali farju. — Kaj namerava socialna demokracija s kmeti, je posebno dobro povedal sodrug Filcer iz Kicbiheljna: Mi moramo kmetu povedati, da mu socialna demokracija ne more temeljito pomagati, da ni njena stvar pomagati kmetu do boljših časov. Ko se kmet prežene s svojega posestva, potem ga bo zastopala.

8. Sklenilo se je izdelati program za socialno-demokratske občinske svete, češ da je že več malih občin na Češkem v socialskih rokah.

9. Pohvalili in zahvalili so se socialno demokratski državni poslanci.

O delavskih pravih koristih se ni do mala nič razgovarjalo in nič sklenilo, da bi bilo vredno kake besede.

Iz naših podatkov lahko spoznajo naši bralci, pa tudi sodrug, da se socialni demokratje sami med seboj prav take kažejo, kakeršne jih mi vedno opisujemo. Vsem priporočamo navedene, po tesnopisnih zapiskih sestavljene dejanske zanimivosti v premislek! Kedor ima še kaj pameti, bo vedel, kaj mu je v taki družini storiti!

Ali je krščanstvo res sovražno zemeljskemu blagostanju?

Ravno v zadnjem času se od strani socialnih demokratov s podvojeno silo nadaljuje boj proti krščanstvu. Niso še z lepa socialisti po shodih, časopisih in brošurah tako zelo napadali krščanstva, kakor ravno sedaj. Zdi se človeku, kakor bi se z veliko naglico bližal trenotek, ko se bode z doslej nečuvveno silo bil boj mej vero in nevero.

Krščanstvo in osebno katoličanstvo, tako se sliši vse vprek od strani socialistov, skrbi samo za dušo, za telesno blagostanje pa ne. Poglejmo, ali je to očitanje resnično.

Vera dala je delu čast. Apostoli povsodi poudarjajo, da je delo naša dolžnost in da mora delati vsakdo brez razlike. Vera nalaga skrbeti za onemogle, nalaga zdravemu in imovitemu skrb za bolnega in ubožnega brata. Krščanstvo odvzelo je človeštvu teski jarem suznosti, krščanstvo povzdignilo je ženo iz onih temnih nižav, v katerih je živela tudi pri najbolj izobraženih paganskih narodih.

V srednjem veku bili so samostani prava zatočišča za bolnike in reveže. V samostanih gojila se je vednost in umetnost. Vse to nam jasno kaže zgodovina.

Mi delavci moramo pa krščanstvo ceniti posebno zaradi tega, ker je, kakor rečeno, dalo čast delu. V starem veku bilo je delo državljanom prepovedano, delali so samo suznji.

Stari pagani imeli so delo za nekaj sramotilnega, krščanstvo pa spoštuje delo. Pri starih narodih so se mastili s sadovi dela bogataši. Krščanstvo uči, da je to krivica nasproti revnim. In ako se dandanes tudi tako godi, ne godi se zato, ker vlada krščanstvo, marveč zato, ker se krščanstvo in njegovi nauki v javnem življenju potiskajo v stran.

Kedor je le s pametjo prebral katekizem, vedeti mora, da je ves krik socialnih demokratov proti veri popolnoma krivičen in narejen umetno samo za to, da bi odvrnili oči ljudstva od pravih izkoriščevalcev.

Ljudstvo pa se je tudi že navadilo samostojno misliti. Spoznava čedalje bolj laži in slepila socialistov in čedalje bolj jim obrača hrbet. Volitve v Belgiji in na Francoskem kažejo, da socializem počasi hira. Dal Bog, da bi tudi pri nas v Avstriji bile štete njegove ure.

Politika po svetu.

Kam sega nemško volkovstvo? Wolf je na tisti poti, kot vsi krivični politiki. Ni mu

dosti, da razdivjava ljudi v narodnem oziru, marveč lotil se je tudi vere. Tu se nam kaže stara resnica, da so vsa javna vprašanja z vero v zvezi. Kedor na jedni strani pobija pravico, jo tudi na drugi. Zato se ne čudimo, da je Wolf s svojo gardo pričel boj proti katoliški cerkvi. Proč od Rima; ta krik se je zagnal med nemško Wolfovo družalijo in z nepopisno surovostjo se okidava z blatom katoliško duhovstvo. Wolfova agitacija že zori. Nemški listi poročajo, da se v Malborghetu in pri sv. Lenartu v labodski dolini pripravljajo »najodličnejše« rodbine na odpad k protestanstvu. Katoliška cerkev sicer pri tacih ljudeh, ki tako nimajo nobene vere, ne bo nič izgubila, toda grozno znamenje je ta dogodek za vse tiste, ki so pomagali Wolfu do njegove veljave. Prav pišeta katoliška nemška glasila »Linzer Volksblatt« in »Vaterland«, da se nemškim katoličanom očita, da so z Mladočehi v zvezi, ko so vendar Mladočehi vkljub svoji svobodomiselnosti vsprejeli skupni program desnice, v katerem se poudarja obramba vernosti in se njihovo liberalstvo ne more nikakor meriti s strastveno protikatoliškim rovanjem nacionalnih in liberalnih Nemcev, kot sta Lecher in Wolf.

Špansko-ameriška vojska. Skoro nič se ni spremenilo od zadnjic na kubanskem bojišču. Do odločilne bitke se ni prislo. Špansko kakor ameriško brodovje je še preveč razdeljeno, na raznih mestih se lovita nasprotnika, toda brez vsakega uspeha. Nekoliko bolje se godi bojujočima se silama s pehotnimi četami. Španjci imajo svojo precej močno posadko prav dobro organizovano, Amerikanci so pa minuli teden pričeli dovažati svoje vojne sile iz Amerike na otok. Seveda se Amerikancem ne bo tako lahko posrečilo priti na suho, ker vsak važnejši kraj čuvajo španske trdnjave z baterijami. Že parkrat so Španjci srečno odbili poskus Amerikancev ter jih zapodili nazaj. Poškodovali so jim tudi nekaj ladij, ki so privedle vojne sile. Glavni španski admiral Cevera ima tam v nekem zalivu zbranih nekaj ladij, toda gibati se ne more, kakor bi rad. Na jedni strani mu zapirajo pot sovražne ladije, na drugi pa zaprti prostor. Na morju toraj Španjci ne bodo imeli nikakih vspehov, ker nimajo dovolj in dobrih ladij, toda na Kubi se pa z lepa ne bodo vstrašili svojega nasprotnika, ki ni navajen skrajno neugodnega podnebja in se mora boriti tudi z rumeno mrzlico. Strune so sedaj na raznih krajih skrajno napete in vsak čas se ima pripetiti odločilen dogodek, o katerem morda prihodnjic lahko sporočimo.

»Anka, zmóči mi ruto in jo položi sem! Skupil sem jo.«

»Jezus Marija! kaj naj počnem nesrečnica?«

»Molči in ne vpíj, da ne zbudiš ljudij!«

Ropetova je vstala in mu močila obkladke za rano. Proti jutru že ni mogel več prenašati bolečin ter je poslal po zdravnika.

Ta je prišel čez kake 3 ure ter pobral iz rane nekoliko svinčenih koščekov in zmajal z glavo. »Vsa rana je v telesu. Čreva so prestreljena, — dajte se prevideti.« Ropè je skrčil pesti in iz ust so mu stopile pene.

Od Ropeta je šel zdravnik k lovcu, da mu je obvezal roko. — Pri Ropetovih so žalovali in jokali. Obstreljenec ni hotel v začetku ničesar slišati, da bi se dal prevideti. Popoldne, ko se je rani pridružilo še vnetje, so poklicali duhovnika. Z bolnikom ni bilo mnogo opraviti, ker se je jel mešati, zato mu je podelil duhovnik le sv. poslednje olje in

na to je prav žalosten odšel »z Bogom domov.«

Ljudje po vasi so hiteli iz hiš, poklekovali pred vrati in se trkali na prsa, ko je šel duhovnik »z Bogom« mimo njih; a ko je odšel duhovnik, so se jeli skrivnostno pogovarjati in zmajevati z glavami.

Pod Ropetovimi okni je stalo vse polno otrok, ki so poslušali, kako kriči bolnik od bolečin. Proti večeru, ko je že ves otekel, se je bolnik nekoliko umiril. Mati in žena njegova sta sedeli ob postelji ter mu stregli. Najedenkrat začne z nohti praskati po zidu. Mati se nagne k njemu ter ga vpraša: »Jože, kaj delaš?«

»Testament moram potresti.«

»Saj ga še nisi naredil.«

»Kako bi ga ne? Tam-le leži!« in je kazal na nek prazen prostor.

Mati je šepetala snahi: »Pojdi po župana, da naredi oporoko.«

Ropetova se je napravila in hitro odšla. Mati pa je sedla k postelji, vzela stari »Nebeski ključ« v roke ter molila molitve za umirajoče. Najmlajši otrok je sedel v zibeli, igral se z zlico in kazal na postelj brbljajoč: »tata!«

Postelja je zaskripala, bolnik je zaječal in predno je priskočila mati, že so mu odrevene oči.

Mati je pokleknila ob postelji in jokala. Ko je prišel župan, bilo je že odprto okno in je gorela sveča.

Prišel je večer. Zvezde so svetile zopet tako lepo, veter je pihljal tako prijetno in slavec je prepeval tako milo, mesec je vzhajal tako krasno kot včeraj — samo pri Ropetovih je tulil pes celo noč — Toda v hiši ni bil samo mrlič, marveč tudi žalost, sramota in beda — a tega vsega je bil kriv lovski tat, ki je ležal mrtev na trdih deskah.

Naša organizacija.

Slovensko katol. delavsko društvo v Ljubljani je imelo ljudski shod, katerega je priredilo v nedeljo dne 19. junija 1898. ob pol 4. popoldne v hiši g. Janeza Dimnika, št. 62, v Dobrunji z naslednjim dnevnim redom: a) Gospodarsko prasanje. b) Slovensko vseučilišče v Ljubljani. c) O novem dohodninskem davku. d) Slučajnosti. Vdeležba je bila mnogobrojna.

Naš shod pri D. M. v Polju 12. t. m. je priredilo slov. kat. delavsko društvo pri D. M. v Polju javen ljudski shod. Predsednikom je bil izvoljen gosp. Ziller. Č. gosp. dr. Janežič je v lepem in poljudnem govoru kazal zbranemu ljudstvu potrebo in korist gospodarske organizacije. Kmetijsko ljudstvo mora nositi največja državna bremena, zato je tudi dolžnost vlade in ljudskih zastopnikov storiti kaj za kmetijski stan. Dosedaj se je od teh stranij še zelo malo storilo. Govornik je kazal na ogromne državne izdatke glede obresti državnega dolga in vojaških stroškov. (Burna pohvala je sledila lepim besedam.) Gos t i n č a r pojasnuje n drobno korist kmetijskih zadrug, posojilnic in kons. društev. Kmetijske zadruge so prihodnost našega kmetijskega stanu. Posojilnice posebno Raifeisnove so vsled svojih določeb velika korist kmetstvu. Konsumna društva pa varujejo delavce prevelikega izkoriščanja brezvestnih kramarjev. Ziller omenja dohodninskega davka in pojasnuje v jasni besedi, kako je postopati onim, ki vedo, da se jim je davek odmeril krivično. Dohodninski davek je jedino pravični davek, toda se ne sme zlorabljati v nepravilno odmerjevanje. Vsak, ki ve, da se mu je davek previsoko odmeril, naj potom okr. glavarstva naredi pritožbo na finančno direkcijo, v prošnji naj navede vsa dejstva, ki so povod pritožbi. Ako bi tudi tam nič ne opravil, naj se pritoži na fin. ministerstvo. Pritožbo naj naredi nemudoma vsak, ko dobi v roke plačilni nalog. K a r l i č je povedal nekaj zelo zanimivih resnic o socialni demokraciji. Vera je privatna reč, trdijo socialni demokratje, toda kako oni to izvršujejo, pove z vzgledom ki se je izvršil na sv. R. Telesa v Ljubljani. Pri nekem pekovskem obrtu delajo štirje pomočniki, med temi trije rudeči. Stara navada j, da pek. mojster kupi pomočnikom za procesijo sveče. Tudi v tem slučaju je izjavila mojstrinja, da kupi sveče, ako pojdejo svetit. Seveda »bratci« niso hoteli k procesiji, šel je toraj sam dotičnik, ki noče biti »rudeč«. Zato so ga potem oni trije celo noč zmerjali in s poleni pretepali. Tako kažejo bratci, da je vera res privatna reč. Dalje pravi govornik, da socialni demokratje skušajo pri vsakem, ki ga vjamejo v svoje mreže, zatreti verski in narodni čut. Tudi on vže ni imel nobene vere več. Socialne demokracije ga je rešila le iskrica narodnega čuta. Sedaj mu je jasno, kam vozi rudeča garda. Konečno priporoča vstrajati v boju za resnična in edino prava kršč. soc. načela, po katerih bomo prisli do boljših časov. Govornik je med zborovalci napravil globok vtis, gromko ploskanje je bilo dokaz, da je poslušalcom govor vgaljal. Gostinčar je konečno vtemeljeval in stavil sledeči resoluciji: 1) »Današnji ljudski shod pri D. M. v Polju se izreka za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani, ker slovenski narod v svojo najvišjo naobrazbo isto nujno potrebuje in ker mu to zagotavlja tudi § 19. drž. osn. zakona.« 2) »Današnji ljudski shod pri D. M. v Polju pozivlje slavno »Gospodarsko zvezo v Ljubljani«, da v prvi vrsti podpira konsumna društva in v ta namen zasnuje v Ljubljani osrednje skladišče.« Resoluciji ste bili soglasno vsprejeti. Ker se ni nihče več oglasil k besedi, je predsednik Ziller zaključil lepí shod z živijo-klici cesarju, papežu in narodu. Shod je bil prav dobro obiskan, škoda le, da nas je dež prisilil zborovati v sobi.

Društveni shod delavskega podpornega društva v Celju se je 12. t. m. zelo lepo izvršil. V »Narodnem domu« se je zbralo veliko število delavskega ljudstva. Govorila sta dr. K r e k in kapelan K r ž i š n i k. Shod je vodil društveni predsednik, vrli nekedanji ljublj. kat. rokodelskega društva g. R e b e k.

Društvo, potrjeno dne 20. dec. lanskega leta, ima že krog 300 udov. Pravico ima vstanavljati podružnice. Dve se že pripravljata. Upati je, da po tem društvo prične po slovenskem Štajarju krepko krščansko delavsko gibanje. Bog živi!

Ustanovitev katoliško-političnega društva za celi kozjanski okraj. Gotovo je že znano čitateljem »Glasnika«, da se je lani dne 27. decembra na osnovalnem shodu »Katoliško-političnega društva za kozjanski okraj izvolil osnovalni odbor 9 članov. Ti člani so poslali na shodu sprejeta in soglasno odobrena pravila dne 1. prosinca t. l. na c. kr. namestništvo v Gradec v potrjenje. Ali glejte smolo! Pravila so tamkaj kuhali cele štiri tedne in tri dni in naposled so nam še jih poslali nepotrjena. Res čudni ljudje so tamkaj pri namestništvu v Gradcu. Naša pravila so bila ravno po tistem kopitu ustvarjena, kakor ona za vranski okraj, a jih niso potrdili. Dobro vemo, da ostra sapa brije sem od Gradca, zato smo pa vso zadevo izročili našim vrlim deželnim poslancem. To je imelo vspeh. Potrjena pravila smo dobili od c. kr. glavarstva že 5. maja, a ustanovitev se je določila za nedeljo dne 5. junija, ki se je tudi ta dan izvršila ob najprijaznejšem vremenu in ogromni udeležbi najsijajnejše. Po večernicah so začeli topiči grmeti, ljudje skupej vreti peš in na voze, tako da je že bil do 4. ure vrt g. Franca Gučeka skoraj prenapoljen zavednega ljudstva vseh stanov. Ob pol 5 uri je otvoril shod g. Janez Elsbacher, predsednik osnovalnega shoda pozdravljajoč toliko množico zvestega slovenskega ljudstva. Na njegov svet se je izvolil enoglasno predsednik zborovanja, naš vrli sosed č. g. Marko Tomazič, župnik pilštanski, ki je pozdravil zborovalce in dal besedo našemu č. g. kaplanu Frančišku Mursič, da je prebral in raztolmačil društvena pravila. Ali glejte spako! Začne brati čisto nemški odlok c. kr. glavarstva, s katerim vlada društvo dovoljuje. Radovedni zborovalci so debelo gledali in dejali: slovensko nam berite, saj nismo kje na Pruskem ali v Berlinu. Kje je pravica! Razlagaje pravila je povdarjal zvišen namen našega novega društva: vzbujati in razširjati katoliško in narodno zavest; braniti verske, narodne in državljanske pravice slovenskega naroda; poučevati slovenski narod v političnih in socialnih razmerah in sploh krščansko omiko razširjevati itd. Da so bila pravila prav dobro razložena, priča nam je 116 udov, ki so se z veseljem dali vpisati. Izvolijo leti udje enoglasno naslednji odbor, ki se je tako-le sestavil: č. g. Marko Tomazič žup. na Pilstanju, predsednik; g. Janez Elsbacher trgovec v Kozjem, namestnik; č. g. Franc Mursič kaplan v Kozjem, tajnik; gosp. Adolf Vončina, tajnik okrajnega zastopa in hranilnice v Kozjem, knjižničar; gosp. Miha Volavšek, posestnik v Ješovcu pri Kozjem, blagajnik; drugi odborniki so: č. g. Anton Ribar, župnik pri sv. Vidu na Planini; č. g. Anton Kolar, kaplan v St. Petru pod sv. Gorami; g. Martin Vrečko, posestnik na Prevorju in g. Miha Maček, posestnik v Lesičnem pri Pilstanju. Po tej sestavi odbora je imel gosp. predsednik prav ganljiv govor. Razjasnil je naš sedanji politični položaj. Rekel je, naj bi se slovenski uradniki nastavili po vsej slovenski zemlji, naj bi se slovenska kmetijska šola kje ustanovila, v Ljubljani pa vseučilišče itd. Potem nam je razložil, kako vozi zdaj državni voz, da se boče kmalu prevrnil v globočino tuznega prepada. — Zatem govorom je še sledil govor č. g. kaplana o naši narodnosti, domovini in sv. veri. Govoril je stako do srca segajočimi besedami, da se je marsikatero oko zasolilo. Potem so bili še kratki nasveti in vprašanja. Sprejelo se je tudi nekaj resolucij, kakor naj bi se v Ljubljani ustanovilo slovensko vseučilišče, v Maribori ali kje drugje pa slovenska kmetijska šola in še nekaj drugih. Shod se je potem zaključil s trikratnimi živijo klici na svetega očeta Leona XIII. in na 50 let vladajočega presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I. — Ako Bog da in sreča junaška, v kratkem se zopet vidimo na katoliško političnem shodu v Kozjem, St. Petru ali kje drugje.

Kmetijsko društvo v Dobrunji, registrovana zadruga z omejenim poročtvom, vstanovilo se je pred kratkim in je dne 15.

t. m. začelo poslovati. Sedanje načelnštvo se mnogo trudi, da čim preje premaga ovire, s katerimi se je boriti vsaki novi gospodarski zadrugi. Preskrbelo se je društvo že z raznim blagom in bo v kratkem lahko vstrelalo zahtevam zadružnikov.

Socijalne zadeve.

Kedo ima prav? Da smo imeli prav, ki smo trdili, da je podraženju žita vzrok samo brezozirna judovska spekulacija na borzi, nam priča to, da cena žita od dne do dne pada. To bi ne bilo mogoče, če bi nam bilo žita v resnici primanjkovalo. Pšenice 100 kg. je še nedavno stalo 16 gl. 70 kr.; dne 14. t. m. je pšenica za maj in junij stala 12 gold. 10 kr. (100 kil), jesenska pa 9 gl. 27 kr. Samo za kratek čas je torej mogla spekulacija skakati s cenami. Jasno se vidi, da bi odprava carine kar nič ne bila pomagala. Žito je padlo samo po sebi, samo nekaj borzizancev si je s svojimi zvijačami napolnilo žep. Ne gre se torej v našem vprašanju za nič drugega, nego izviti judovstvu tisto krivično nadvlado nad kmečkimi pridelki, ki jo sedaj izvršujejo na žitni borzi. To je mogoče zakonodajnim potom, da se žitna borza prestroji, a še-le potem, ko kmečki stan po svojih gospodarskih organizacijah pride do svoje veljave.

Naši nasprotniki.

Dostavek k popravku Koprivčeve Lenke. V predzadnjem »Glasniku« me je hotela Cunjarijeva Lena s poslanim popravkom svetu kot poročevalko laži pokazati. Jaz bi le vprašala, kdo ji je tega spačka spisal, ker nima glave niti repa, ali z drugo besedo: ker ni ne tič ne miš. Na vse točke v popravku dostavim jaz sledeče opazke: Resnicoljubna Lenka, kako je vendar mogoče, da ste Vi v mojem dopisu brali stvari, katerih jaz nikdar pisala nisem? Vi pravite: »Ni res, da sem se hotela in se niti nisem na dan prvega majnika vozila v rudečih hlačah na biciklu.« Za Boga, saj vendar nisem vsegavedna! Kje morem jaz vedeti in pisati, kaj Vi hočete!? Jaz nisem trdila, da ste se hoteli peljati, ali da ste se peljali v rudečih hlačah, marveč, jaz sem pisala, da sem bila radovedna Vas videti, ker sem slišala — in to ne enkrat — da bodete Vi prvi v »procesiji« in v rudečih hlačah. Ali Vi tu ne najdete nikake razlike? Pač zaprašena pamet! Res je, da na daljno trditev o slavnostnem govoru ne morem sicer priseči, ker sama nisem bila zraven; nasproti pa Vi lahko rečete, kar hočete, posebno ker je pri Vas socialnih demokratih laž doma, vendar pa odkrito povem, da tisti osebi, ki je meni to povedala in ki je bila navzoča, jaz bolj verjamem, kot vsi Vaši bandi! Sicer pa Vaš popravek tudi tu sam sebe vjeda! Kje ste videli zapisano, da ste se po nekom ozirali? Pisala sem le: »... revici je med govorom večkrat tvarine zmanjkalo... ozirala se je na vse strani kakor bi koga iskala.« Ali se Vam vse eno zdi, če v resnici koga čakate ali iščete, ali pa če v zadregi, ko na govorniškem odru ne veste nič povedati, rokave popravljate (to sem zadnjič pozabila omeniti) in krog sebe gledate? Sploh Vas pa že od takrat, ko ste na Kozlerjevem vrtu naš spol »povzdigovali«, kot »izvrstno govornico« poznam, ker ste nas iz spisanega govora kot mnogoštevilne pozdravljali, pa bi nas skoro na prste lahko prešteli. Zato se ne bom z Vami pričkala, kaj ste oznanjali, ker vem, da ni bilo nič prida, potem pa bodi vsebina kakoršna hoče! Obravnati mi je še zadnjo točko Vašega popravka. Mogoče, da je razžaljive besede povodom Brozovičevega pogreba kdo

drugi izustil (po Vašem obnašanju je skoro neverjetno!), zato jaz to trditev drage volje prekličem, mesto nje pa, brez strahu pred Vašimi »logičnimi« popravki, konstatujem, da ste se Vi pri omenjenem pogrebu jako ne-ollikano vedli. Prileteli ste k zgoraj omenjeni delavki Marjeti Kiferle — in še ne po stezi, marveč kar čez grobe — ter jo prav po Vaše (soc. demokratično) napadli. (Omeniti moram, da je slišala Marjeta Kiferle zato k pogrebu, ker je iz usmiljenja jednega otroka v svojo oskrb vzela, za kar sta se že prej s pokojnikom dogovorila.) Zmerjali ste jo ter rekli, naj sama zase moli itd. Ko je ona odgovorila, da tudi za Brozoviča moli, ki ni bil tako surov, da bi se po pokopališčih kregal kot Vi itd., ste ji namerili rekoč: »češ, da te udarim!« in to bi se tudi zgodilo, da se ona ni za nekaj korakov nazaj umaknila, ker se ni hotela iz spoštovanja do svetega kraja z Vami prepirati. Prej niste dali miru, da Vas je morala sestra pokojnega Brozoviča opozoriti, da mirujte, ker Vam Marjeta Kiferle ni nič zalega storila. Vi v svoji besnosti gotovo niste čuli besed, katere je eden Vaših bratcev izgovoril, namreč: »proklete svinje!«, katere gotovo drugemu niso veljale, kot v prvi vrsti Vam, ki ste razgrajali, ali pa, če imate Vi navado, da se na svetih krajih tako pozdravljate. — Da se pa ne bodete zopet izgovarjali ali kak »dosleden« popravek k uredniku prinesli, Vam naprej povem, da nič ne opravite, kajti Marjeta Kiferle je pripravljena to s prisego potrditi in — se kaj več povedati. Pa — skoro bi pozabila, da ste Marjeti Kiferle tudi rekli, da naj Brozovičevim otrokom kruha kupi; jaz sem prepričana, da bo ona za sebi v skrb izročnega materinsko skrbela, mislim pa, da bi tudi Vi ne grešili zoper »bratstvo«, če bi prva v ta namen posegli globoko v žep! — To imate torej, kar ste hoteli z jalovimi popravki, da vsaj še drugi zvedo, kako ste ollikani. Kar se pa tiče »psovke« ali imena »cunjarica«, bodite pa le mirni, kajti še v šolo smo hodili, pa smo Vas le pod tem imenom poznali, namreč: »Cunjarjeva Lena«. Pa, saj to drugače tudi biti ne more: Vaš oče je cunje pobiral in se od tega živil, in mati se mora še sedaj truditi s tem poslom. Kdo more zato, da ni bil Vaš oče mesto tega kak grof? Nič! Sploh pa to tudi ni nikakor sramotno, zakaj vsi stánovi morajo biti in tako tudi ta; delo pa, če tudi preprosto, ni sramotilno, samo če je pošteno! Vam se pa to prenizko zdi? — Kar pa pravite, da se jaz nisem ozirala na resnico, temveč da le Vas sramotim, Vam kar naravnost povem, da se motite; ni me volja Vas sramotiti, ker, če Vas jaz prav sodim, niste toliko iz hudočije, marveč iz nevednosti zašli v rudeče gnjezdo, da ste tako skoro jedini rudeči madež mej tolikim številom poštenih delavk tobačne tovarne v Ljubljani. Toraj, Vi je niste pogodili, zato Vam pa sama povem, da je moj glavni namen ta, da Vas Vaše poštene sodelavke poznajo, in Vam tako ne sedajo slepo na limanice. Sklepno moram še omeniti, da, če bi se vašima listoma »Delavec« in »Svoboda« taki ali pa tudi bolj tehtni popravki pošiljali, jima ni treba nikake druge tvarine, — ker bi bila samim popravkom komaj kos. — Z odličnim spoštovanjem

Katja.

Drobtine.

Kako deluje nemška zavarovalnica za starost in onemoglost? Do 31. marca 1898 se je dovolila 317.095 osebam starostna pre-skrbnina. Če pomislimo, kaj bi bilo iz teh

oseb brez te zavarovalnice, moramo reči, da se je stotisoče oseb obvarovalo beraške pa-lice. Značilno je, da delavke, ki izstopijo iz dela, ko se omože, navadno še dalje plaču-jejo svoje doneske.

Delavci-nadzorniki. Velikrat smo že pov-darjali, da se mora dati tudi delavcem pra-vica, da iz svoje srede volijo možé, ki nad-zirajo podjetja, oziroma obrtnim nadzornikom pomagajo. Da ni to samo prazna beseda, marveč da je velikanskega pomena v vseh ozirih, nam spričujejo mnogobrojni vzgledi. L. 1890 se je na Francoskem sklenil zakon, da delavci sonadzorujejo r u d n i k e po svojih izvoljenih zastopnikih. Preje je na 10 000 rudarjev na leto prišlo krog 24 po nesreči usmrtenih. Sedaj do konca 1896 jih pride povprek 9—13. Francoski zakon potrebuje še v mnogih ozirih zboljšanja, a že to, kar de-loča, je imelo toliko blage učinke za delav-ski stan. Tudi na Angleskem in v Bel-giji imajo podobne naprave, ki so se prav tako izvrstno izkazale. Prusko trgovsko mi-nisterstvo je zato odposlalo nekaj uradnikov, da se bodo v posamnih podjetjih podučili, kako delujejo delavci-nadzorniki. Pri nas se-veda zato nimamo nobenega časa. Vse dr-zavno življenje se vrti krog nemških kriča-čev s Češkega. Socijalno-politiško delovanje spi kot ubito!

Delavske pisarne (Arbeitersekretariat), kjer dobi vsak revež zastoj pojasnilo in poduka v pravnih zadevah, so ustanovljene že v mno-gih nemških mestih. Snovati jih je začela — katoliška stranka. Še le v novejšem času so tudi socijalni demokratje poskusili s par takimi društvi srečo; mesta se pa razven Monakovega in malo drugih, se niso zge-nila. Pri nas ni o takih pisarnah ni duha ni sluha!

Iz Celja 11. junija. (Socijalno-demokra-tiška materna vzgoja.) Danes se je pred tu-kajšnjim sodiščem izvršila zanimiva razprava. Teharskega kapelana Jos. Kržišnika je tožila neka socijalna demokratinja, katero je za-stopal sloveči tast Wolfa, nečak rajnega labodskega skofa, dr. Stepischnegg. Vzrok tozbi je bil ta-le: Kapelan je med božjo službo spravljat otroke v cerkev. Med njimi je bila tudi nadobudna hčerka omenjene tož-nice. Ko jo je kapelan — njen katehet — silil v cerkev, se mu surovo vstavi mati. On jo trdo zavrne. In zato ga je tožila. — Njena predrznost je dobila dostojen odgovor. Pro-padla je; kapelan je bil oproščen in socijalno-demokratska tožnica je bila obsojena na po-vrnitev sodnih stroškov.

Železniški uradniki so poslali dne 15. t. m. odposlanstvo k ministru Wittecku. Ta se je prijazno pogovarjal z njimi in obljubil, da bo podpiral njihove težnje.

Iz Aržiš. Pri nas bo v jeseni nova voli-tev župana. Tukajšnji soc. dem. se zanjo že zelo zanimajo. Še le v novembru bo sestav-ljen imenik volilcev in sploh sklican in do-ločen njih pregled. Vendar so že sedaj prišli Janez Roglič, Janez Brvar, Prosenec Florijan in Kobilšek, trdo zahtevali od župana volilni imenik, da se bodo pritožili proti njemu. To je od sile, da naši soc. dem. nimajo družega veselja in potov v nedeljo, kakor da svojemu županu nadlego delajo.

Stoletnica Frana Palackega. Te dni slavi češki in z njim ves slovanski rod stoletnico »očeta češkega naroda«, Frančiška Palac-kega, ki je bil rojen 14. junija 1798. in je s svojim delovanjem na slovstvenem in poli-tičnem polju neizmerno mnogo storil za pro-bujo bratskega češkega naroda. V Pragi se vrši tem povodom velikanska narodna slav-nost, katere se vdeleže zastopniki vseh slo-vanskih narodov. Slovence mej drugimi za-stopata tudi drž. posl. dr. Krek in Šuklje.

Slovenski socijalno-demokratski organiza-ciji se slaba godi. Čujemo, da išče znani Kristan službe pri Majdiču. Škoda na-darjenega moža, ki bi lahko na drugem mestu mnogo koristil, da se je vdal socijalni demokraciji v svojo dušno, pa tudi gmočno propast. — O bivšem »Delavčevem« uredniku Zavrtniku se tudi javno pripoveduje, da je njegova rodbina v največji revščini in da more sam komaj sebe preživiti. Zadrnik, ki sedaj vodi jugoslovensko socijalno demo-

kracijo, je srečno izpodrinil vse tiste, ki so pred njim stali na čelu in imeli vse vodstvo v rokah. Sedaj se ne meni zanje. Brez dvojbe pa pride tudi zanj sodni dan že na tem svetu in sam še okusi to, kar je izvr-seval proti svojim tovarišem, da namreč pri socijalnih demokratih pomenja beseda s vo-boda — sužnost, bratovstvo pa nevoseljivost in sovraštvo.

Zveza med nemškimi judovskimi kapita-listi in med socijalno demokracijo je od dne do dne bolj dokazana. Mi smo že nebrojno-krat to povdarjali, naši socijalni demokratje so nam pa odgovarjali, da smo obrekovalci in lažniki. Danes zopet podajemo nekaj do-kazov za našo trditev in prosimo ljube »so-druge«, naj nam nanje odgovore s protidokazi, če morejo. — Torej: 1) Arbeiterzeitung, pri kateri se masti nekaj judovskih časnikarjev, bi ne mogla izhajati, če bi je ne podpirali judovski kapitalisti. 2) Socijalno demokratski kandidat v Pragi rodom Čeh — Dedič po imenu — je za svojo volilno agita-cijo dobil denarja pri judovskih fabrikantih; tako n. pr. pri Picku in Wintersteinu v Pragi, pri Gellneru v Mladi Boleslavi. 3) Češki socijalni-demokratje dobivajo redno letno podporo od nemških judovskih kapitalistov. Te dni se je posrečilo ne-kemu rodoljubu dobiti v roke to-le pismo:

V Pragi dne 26. maja 1898.
»Izvrševalni odbor delavske organi-zacije« v Pragi.

Odgovarjajoč Vašemu dopisu dne 25. t. m. Vam naznanjamo, da smo radi priprav-ljeni Vašemu društvu dosedanji letni prispe-vek tudi še za naprej plačevati; opozarjamo vas pa, da smo donesek za 1898 že dne 6. jan. t. l. plačali. To smo tudi povedali Va-šemu nabiralcu in če pregledate potrdilno knjžico, se lahko o tem prepričate.

Spoštovanjem Kinzelberger.
To pismo smo do besede natančno pre-ložili iz nemščine. Iz njega je razvidno, da dobiva od judovskega barbarskega fabrikanta češka socijalna demokracija letno podporo. Natančno se pa tudi vidi, da je takih fabri-kantov še več, ker pismo govori o nabiralcu, ki je tako-rekoč vedno v zvezi med judovskimi kapitalisti in med socijalnimi demokratji. Ju-dovski kapitalisti vedo, zakaj podpirajo ru-deče bratce. Saj delujejo vsi v jeden namen, v to namreč, da vzamejo vero in pravó svo-bodo krščanskemu ljudstvu. Brez skrbi, da bi nas mogel kedo ovreči, pravimo torej: Socijalna demokracija, tudi med Slovani, je prodana judovskemu kapitalu. Če torej že ne morejo sloven-ski sodruzi z nami, če že hočejo biti organi-zovani s komunističnimi nameni, naj vsaj, če imajo še kaj poštenja v sebi, izkldajo blato iz lastnega hleva. Kdor se po takih skušnjah brez rudečice na licu imenuje še socijalnega demokrata, tak pač ne spričuje družega, nego da je v podlosti, hinavstvu in lažnjivosti že napravil vse rigoroze.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se pri-poročam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogoletne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v pri-krojvalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

Franco Pavšner,

krojač v Ljubljani,

Vodnikov trg št. 4.

Franc Grunda

pek v Udmatu št. 108

priporoča kruh od najvišje do najnižje vrste in tudi vsakovrstne slaščice po najnižji ceni.